

ΔΙΑΒΑΣΑ

... τη μελέτη της Ρενέ Χίρσον

Γράφει η Χρύσα Σπυροπούλου

Η καθηγήτρια Ανθρωπολογίας σε Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης Ρενέ Χίρσον άρχισε να ερευνά και να μελετά τις συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων από τη Μικρά Ασία στην Κοκκινιά το 1969. Νοίκιασε, μάλιστα, ένα δωμάτιο και μια υπόγειο κουζίνα, και έζησε κοντά τους παρακολουθώντας τις συνθήκές τους, τον τρόπο σκέψης τους. Η μελέτη της Ρενέ Χίρσον «Κληρονόμοι της Μικρασιατικής Καταστροφής» (Εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης) δημοσιεύτηκε το 1989 και είναι ένα από τα λίγα έργα που αναλύουν

τη δομή μιας προσφυγικής κοινότητας. Σ' αυτήν φαίνεται να την απασχολεί ο τρόπος με τον οποίο αξιοποίησαν οι πρόσφυγες τον χώρο που τους δόθηκε, η κοινωνική ζωή τους, τα επαγγέλματα, οι πολιτικοί προσανατολισμοί, η θρησκευτική ζωή και η αντιμετώπιση του θανάτου των οικείων τους. Τους βλέπει να τηρούν τις παραδόσεις τους, να δίνουν σημασία στη συνοχή της οικογένειας, να έχουν στραμμένο το βλέμμα τους στη γεγονιά, να είναι αφοσιωμένοι στις μνήμες από τις «Χαμένες πατρίδες», τις οποίες τιμούν πάντα στις συζητήσεις τους αλλά και με τις εκδηλώσεις στις επετείους της Μικρασιατικής Καταστροφής. Και μπορεί οι κοινωνικές αλλαγές να εξαφανίζουν το προσφυγικό στοιχείο και η προσφυγιά να είναι ένας μακρινός εξασθενημένος απόπικος ή μύθος για τους νεώτερους, ωστόσο είναι εντυπωσιακό που ακόμα και σήμερα παιδιά της τρίτης γενιάς δεν παραλείπουν να υπογραμμίσουν τη μικρασιατική τους καταγωγή. Είναι άραγε μια υποσυνείδητη «πεποίθηση» ότι ο Μικρασιάτης είναι διαφορετικός από τον Ελλαδίτη, ότι είναι πιο κοσμοπολίτης; Ίσως οι διηγήσεις των παππούδων για το έτερο, για ό,τι είχαμε

και χάσαμε, ίσως η χρήση ορισμένων λέξεων, που σε φέρνουν κοντά σε άλλες παραδόσεις, να τονίζουν το διαφορετικό. Τις εύστοχες παρατηρήσεις της συγγραφέως γι' αυτά τα ζητήματα αλλά και πολλά άλλα συνοδεύουν χρήσιμες σημειώσεις που αναφέρονται και σε ιστορικά γεγονότα, ενώ το φωτογραφικό υλικό ζωντανεύει τα σπίτια της Κοκκινιάς - εικόνες από το εσωτερικό και το εξωτερικό τους δείχνουν ορισμένες συνθήκες των προσφύγων -, τη γεγονιά, τους δρόμους και τα καφενεία.

Η Χρύσα Σπυροπούλου είναι συγγραφέας